

מרכז המידע והידע הלאומי למערכה בקורונה
מסמך מספר 69

מערכות החינוך באירופה בצל הקורונה

עיקרי התובנות וההמלצות

1. מסמך זה מתאר את המדיניות הננקטת במדינות אירופה ביחס **למערכות החינוך** בצל מגפת הקורונה. המסמך עוסק במדינות: **אוסטריה, בריטניה, גרמניה, ספרד, צרפת, רוסיה, איטליה, דנמרק, יוון, צ'כיה, שוודיה, נורווגיה, פינלנד ואיסלנד.**

2. מרבית מדינות אירופה **עצרו את הלימודים הפרונטליים במערכות החינוך ועברו ללמידה מקוונת במהלך חודש מרס.** עם זאת, חלקן הותירו **חלק מהמסגרות פתוחות**, למשל גני ילדים, בתי ספר לילדים בסיכון או מסגרות בעבור ילדים שהוריהם אינם יכולים לשמור עליהם בביתם בשל עבודה חיונית או מצב משפחתי אחר.

3. חלק מהמדינות **החלו לפתוח מחדש בהדרגה את מוסדות החינוך**, וחלקן **מגבשות את האסטרטגיה** לכך. נראה כי הקריטריונים לחזרה ההדרגתית דומים וכוללים בעיקר **הפרדה אזורית**, המתבססת על מידת התחלואה באזור, **והפרדה על פי שכבת גיל.** מרבית המדינות מתכננות **חזרה קודמת של השכבות הבוגרות יותר**, במטרה שישלימו את בחינות הסיום. עם זאת, בחלק מהמדינות, כמו צרפת ודנמרק, **השכבות הצעירות חוזרות בשלב הראשון.** קיימים קריטריונים נוספים לחזרה ההדרגתית, ביניהם מתן קדימות לבעלי צרכים מיוחדים או לילדי עובדים חיוניים. כמו כן, **נמנעים מהחזרת אוכלוסיות בסיכון** (מורים, תלמידים ולעיתים תלמידים המתגוררים עם אוכלוסייה בסיכון).

4. בכל מקרה, נראה כי החזרה ללימודים בצל הקורונה **כוללת הנחיות מיוחדות** כגון **שמירת מרחק** בכיתות ובמסדרונות, צמצום התקהלויות, **צמצום מספר הלומדים בכיתה** ומעבר לחללים מרווחים יותר או למידה בשטח פתוח,

שימוש באמצעי מיגון, חיטוי ושמירה על היגיינה, צמצום צוות המורים, הפחתת שעות הלימוד, ניסיון לצמצם את השימוש בתחבורה הציבורית בעבור ההגעה למוסד הלימודים והגדרת הנחיות מיוחדות לתרחיש שבו אחד הנוכחים מגלה תסמינים ונדרש בבידוד.

5. החזרת הלימודים או דחייתם עוררה בקרב הציבור באירופה **תגובות מעורבות**. מחד גיסא, קיים **חשש כי מוסדות הלימוד יהוו מוקד הדבקה** ושחזרה אליהם תייצר עלייה נוספת בתחלואה. מאידך גיסא, עולים ביקורת ותסכול רב בקרב הורים, הטוענים כי התקופה הארוכה מחוץ למוסדות הלימוד **פוגעת בילדים** וכי החזרה ללימודים היא **תנאי הכרחי לפתיחת המשק מחדש**. יש לציין כי **לא נמצאו נתונים המוכיחים השפעה חיובית של סגירת בתי הספר על הפחתת התחלואה במדינות אירופה**.

6. מומלץ **לעקוב אחר התפתחות התחלואה במדינות שהחלו בהחזרת מערכת החינוך** (צ'כיה, דנמרק וגרמניה) **ובמדינות שכמעט שלא הגבילו את מערכות החינוך שלהן מלכתחילה** (שוודיה, פינלנד ואיסלנד). זאת, כדי לבחון את מידת ההשפעה של החזרה ללימודים על רמת ההידבקות.

7. אם יוחלט על פתיחת מוסדות החינוך, **מומלץ לפרסם הנחיות בנוגע לשימור מגבלות**, ביניהן שמירת מרחק, שימוש באמצעי מיגון ושימת דגש על היגיינה. מומלץ לבחון כיצד לקדם **אכיפה** של המגבלות הללו. יש להביא בחשבון **הנחיות מיוחדות בעבור אוכלוסיות בסיכון ואנשים המפתחים תסמינים**.

8. סיכום מועדי סגירת מערכות החינוך במדינות השונות וצפי לפתיחתן (בחלק מהמדינות מדובר בנתון רשמי ובחלקן הערכות בלבד):

מדינה	מועד סגירה	צפי לתחילת פתיחה
	4 במרס	4 במאי
	10 במרס	10 במאי
	11 במרס	20 באפריל (אוניברסיטאות)
	12 במרס	11 במאי
	12 במרס	ספטמבר
	13 במרס	15 באפריל (עד כיתה ה')
	16 במרס	15 במאי
	18 במרס	20 באפריל (בחינות)
	18 במרס (תיכון ומעלה)	ללא
	20 במרס	11 במאי
	23 במרס	ללא
	30 במרס (תיכון ומעלה)	13 במאי
	12 במרס	20 באפריל (גנים)
	16 במרס (חטיבה ומעלה)	4 במאי

פירוט לפי מדינות

אוסטריה

1. לאור החלטות (15 במרס) המועצה הארצית של אוסטריה, ב-16 במרס **נסגרו כל מוסדות החינוך באוסטריה** כדי להאט את קצב התפשטות המגפה.
2. עם זאת, **חלק מבתי הספר פעלו במתכונת מצומצמת** בעבור תלמידים אשר הוריהם אינם יכולים לשמור עליהם בבית, בשל היותם עובדים חיוניים או מצב משפחתי שאינו מאפשר זאת, כגון משפחות חד-הוריות.^[1] על פי נתוני אתר החדשות האוסטרי BVD, מדובר באלפי ילדים בלבד - אחוזים בודדים מכלל התלמידים^[2]. במקביל, **שאר התלמידים החלו בלמידה מקוונת מרחוק**.^[3]
3. **האוניברסיטאות נסגרו ועברו ללימוד באופן מקוון**. שר החינוך פסמן ציין כי בהמשך ייפתחו האוניברסיטאות **בהדרגה**. הספריות צפויות להיפתח גם כן, אך ללא חדרי הקריאה.
4. **גני הילדים** נותרו פתוחים במהלך כל התקופה. עם זאת, הורים התבקשו להשאיר את ילדיהם בבית אם באפשרותם לעשות זאת. כך ניסתה אוסטריה לצמצם את הגעת הילדים עד כמה שאפשר.
5. **מדיווחים עולה כי ב-15 במאי תחל פתיחה מחודשת ומדורגת של בתי הספר**, אך טרם ברור באיזה מתווה.
6. שר החינוך הודיע כי לאור המצב **עתידות בחינות המטורה** (המקבילות לבחינות הבגרות) **להידחות בשבועיים לפחות**, מה שעשוי לדחות גם את מועדי ב' של הבחינות ואת הקבלה לאוניברסיטאות המתבססות על נתוני המטורה.
7. כמו כן, השר הודיע כי לפי שעה **לא מתוכנן קיצור של חופשת הקיץ**. פסמן ביקש להרגיע את הציבור באמירה כי ישנם עוד כחודשיים עד חופשת הקיץ

(המתחילה ב-4-11 ביולי) ומדובר בתקופה ארוכה דיה למציאת פתרון. נוסף על כך, ציין פסמן כי תוכנית הלימודים השנתית אינה חשובה כולה באותה המידה וכי ניתן יהיה לבחור באופן ממוקד את החלקים המרכזיים בה וללמד אותם בלבד בזמן המועט שנותר.^[4]

8. נראה כי **חלק משרי החינוך במדינות הפדרליות בשוודיה חלוקים על החלטותיו של פסמן**. שרת חינוך של מדינת שטיריה, אליזבת מייקסנר, טענה כי לא ברור אם מערכות החינוך יוכלו להשלים את החומר שהתלמידים הפסידו.

9. כדי לעמוד בקצב הלימוד, החליט פסמן כי גם סטודנטים להוראה יסייעו למורים בהעברת החומר ובלמידה פרטנית.^[5]

10. אוסטריה הגדירה את ההתנהלות הנדרשת במוסדות שיחזרו ללימודים:

א. **אחריות** - האחריות על ניהול המצב החינוכי בתקופה זו מתחלקת בין שר החינוך האוסטרי פסמן לבין שרי החינוך של המדינות הפדרליות. גני הילדים נמצאים תחת אחריות הממשלות הפדרליות בלבד, לכן ייתכן כי חלק מהמדינות יקבלו החלטות שונות בנוגע לגנים.

ב. **שמירת מרחק** - על פי הוראות שר החינוך פסמן, במהלך בחינות המטורה יישמר המרחק הנדרש בין התלמידים.

ג. **ציוד מיגון** - התלמידים יחויבו לעטות מסכות במהלך בחינות המטורה. המסכות יסופקו לתלמידים.^[6]

ד. טרם ברור מה יהיו ההנחיות בעת חזרה כוללת ללימודים.

11. לפי כתבה באתר TAZ, **הורים רבים מהמעמד הבינוני ומהמעמד הנמוך מתוסכלים מאוד** מכך שמערכת החינוך אינה חזרת לפעול במלואה. זאת, במיוחד לאחר שהותרה פתיחת חנויות ממספר סוגים והוחלט כי ב-1 במאי צפויה פתיחה נוספת, של אורוות רכיבה על סוסים ומגרשי גולף וטניס. החלטות

אלה נתפסות כתמיכה במעמד הבורגני והגבוה **וזניחת המעמד הנמוך** שאינו מחזיק בצידוד הדיגיטלי הנדרש ואף אינו מסוגל לספק סיוע בלימודים לילדיו. רבים באוסטריה טוענים כי **להחלטה על אי-פתיחת בתי הספר יהיו השפעות רחבות על הרחבת הפער הסוציו-אקונומי**.^[7]

בריטניה

12. בריטניה טרם הגדירה אסטרטגיית יציאה ברורה, ולא פרסמה את דרך החזרה ללימודים סדירים במדינה. עם זאת, ניתן ללמוד על מדיניותה בבתי הספר על סמך **בתי הספר שנשארו פתוחים בעבור ילדים בסיכון וילדים של עובדים חיוניים** שאין באפשרותם להישאר בבית. לצורך כך, עובד חיוני מוגדר כמי העובד באחד התחומים הבאים: רפואה, עבודה סוציאלית, חינוך, שירותים ציבוריים חיוניים, ממשלה, מזון, ביטחון, תשתיות (חשמל, מים, וכו') ושירותים פיננסיים חיוניים.

13. בתי הספר שנותרו פתוחים פועלים לפי **הנחיות ריחוק חברתי** בהתאם להנחיות הממשלה:^[8]

א. **איסור כניסה לבתי ספר לבעלי תסמינים.**

ב. **הקפדה על כללי ריחוק חברתי** - שמירה על מרחק בתורים, בגן השעשועים ובין שולחנות בכיתה. הומלץ לסמן מרחקים על הרצפה במסדרונות כדי למנוע מתלמידים להתקרב זה לזה.

ג. **צמצום התקהלויות בבתי ספר**, לרבות ארוחות צוהריים, קיום ההפסקות במשמרות ומניעת ישיבות מורים.

ד. **צמצום קבוצות הלימוד** ככל האפשר.

ה. **ניקוי משטחים** בכיתות (שולחנות, מחשבים, כיסאות, ידיות וכו') וצעצועים בגנים בתדירות גבוהה.

ו. התחשבות בדרכי ההגעה של **תלמידים וצמצום השימוש בתחבורה ציבורית** כמה שאפשר.

ז. **הקפדה על היגיינה**, בדגש על שטיפת ידיים, במיוחד בגנים ובפעוטונים ובעת החלפת חיתולים וטיפול פיזי בילדים. יש להזכיר לילדים לשטוף ידיים בתדירות גבוהה ולפקח על ילדים קטנים.

ח. **אין הנחיה למורים או לתלמידים לעטות מסכות או ללבוש ציוד מיגון אחר.**

14. אם מתגלה מורה או תלמיד חולה במהלך שהותו בבית ספר, יש להקפיד על הנהלים הבאים:^[9]

א. על החולה לחזור הביתה.

ב. אם ילד מחכה לאיסוף, עליו להמתין בחדר נפרד עם חלון פתוח.

ג. אם ילד חולה משתמש בשירותים כאשר הוא מחכה לאיסוף, יש לתת לו להשתמש בשירותים נפרדים ככל האפשר ולחטא את השירותים לאחר השימוש.

ד. מורים הבאים במגע עם ילד חולה אינם חייבים לחזור הביתה אלא לשטוף ידיים בצורה יסודית.

15. שרים בכירים דוחפים לקידום אסטרטגיית יציאה בבריטניה הנקראת "**תוכנית הרמזור**". על פי תוכנית זו, הסגר יחל להיפתח ב-11 במאי על פי שלבים. בשלב הראשון יחזרו בתי הספר באופן חלקי - בתי ספר יסודיים ותיכונים (GCSE ו-a level). בשלב השני, שיחל ב-25 במאי, כל התלמידים יוכלו לחזור לבית הספר, תוך שמירה על ריחוק חברתי (תיתכן חלוקה על פי ימי לימוד). **תוכנית זו טרם אושרה בקבינט, בעקבות החשש מפני גל שני של קורונה בבריטניה ומקרי מוות רבים נוספים.**^[10,11]

גרמניה

1. מאז אמצע **מרס נסגרו כל מוסדות החינוך בגרמניה**, הכוללים 11 מיליון תלמידים, כדי לצמצם את מספר הנדבקים. המוסדות נסגרו בין 14 במרס ל-18 במרס, בהתאם למצב בכל מדינה פדרלית.

2. מאז הדיון (15 באפריל) באסטרטגיית היציאה מהסגר בגרמניה התקבלו החלטות חדשות בנוגע לחזרת התלמידים למוסדות החינוך. **ההחלטות מורכבות ומשתנות ממדינה למדינה, בהתאם להתפשטות הנגיף:**

א. בחלק מהמדינות, כגון בברלין וסקסוניה, החלו כבר (20 באפריל) **בחזרה מצומצמת לבתי הספר**, הכוללת בעיקר בחינות אביטור (המקבילות לבחינות הבגרות).

ב. מרבית המדינות עתידות להחזיר את פעילות בתי הספר **חלקית ב-4 במאי**.

ג. מדינות שבהן מצב ההדבקה קשה, כגון בוואריה, הודיעו כי תחילת החזרה ללימודים תתאפשר רק ב-11 במאי^[12]. עם זאת, מתוכננת **תוכנית מיוחדת בעבור ילדי העובדים החיוניים**.

3. **החזרה ללימודים על פי שכבות הגיל:**

א. בשלב הראשון בכל מדינה יחזרו לבתי הספר **בעיקר תלמידים הניגשים לבחינות הסיום בשנה הקרובה ובשנה הבאה**.

ב. בהמשך, יחזרו בהדרגה כל התלמידים **מכיתה ד' ומעלה**, בדגש על הכיתות הנבחנות בבחינות האביטור השנה או בשנה הבאה, או הכיתות הנבחנות למעבר בין בתי הספר (כיתות ו', ט', י"א וי"ב).

ג. **תלמידי כיתות א'-ג' ככל הנראה אינם עתידים לחזור עד מאי לפחות,** וייתכן כי לא יחזרו ללימודים עד חופשת הקיץ כלל. גם **מעונות היום נותרו סגורים,** ותשלומי ההורים לחודשים הקרובים בוטלו.

ד. **האוניברסיטאות יישארו סגורות וימשיכו ללמד באופן מקוון.** זאת, למעט בחינות ואירועים שבהם נדרשת נוכחות פיזית באוניברסיטה, כגון עבודת מעבדה.

4. **ההתנהלות הנדרשת במוסדות שיחזרו ללימודים:**

א. **האחריות** על ארגון החזרה ללימודים, כולל הסעות לבתי הספר והתאמת כיתות הלימוד, מוטלת על שרי החינוך של המדינות השונות.^[13]

ב. על פי הוראות מכון קוך, התלמידים יצטרכו לשמור על **מרחק של שני מטרים זה מזה.** בכל הפסקה יוכלו שתי כיתות בלבד לצאת מהכיתה.

ג. **התלמידים יחויבו לעטות מסכות** במהלך יום הלימודים, והן יסופקו לתלמידים. כמו כן, בסקסוניה חולקו לבתי הספר **חומרי חיטוי.**^[14] לא ברור אם מדובר ביוזמה מקומית או כחלק מהנחיות ממשלת גרמניה.

ד. על פי ההנחיות, יש להחזיר לעבודה **מורים צעירים בלבד,** אשר אינם נכללים בקבוצות סיכון. נראה כי הגיל המדויק טרם נקבע, וככל הנראה יהיה נתון להחלטת הממשלות הפדרליות.

5. **תגובות הציבור בגרמניה לתוכנית החזרה ללימודים:**

א. על פי כתבה באתר RND, קבוצת מורים והורים מרחבי גרמניה העלתה מספר שאלות על מתווה החזרה לבתי הספר. ראשית, בקרב הורים רבים הנמצאים בקבוצות סיכון **עלה חשש כי הילדים יחזרו מבית הספר עם הנגיף וידביקו את ההורים.** שנית, טענו ההורים והמורים כי **לא יהיו בנמצא די מורים אשר אינם בקבוצת סיכון** בעבור למידה בקבוצות קטנות וצמצום

סכנת ההדבקה. בתגובות רבות לכתבה באתר RND ציינו הורים כי הם חוששים מאוד להחזיר את ילדיהם לבתי הספר משום **שאינם מאמינים כי קיימת אפשרות אמיתית לשמור על מרחק והיגיינה כאשר מדובר בילדים**. עם זאת, חלק מההורים הביעו תסכול מכך שהילדים נשארו זמן רב בביתם, **ותמיכה בחזרתם למוסדות החינוך**.^[15]

ב. מהכתבה עולה כי **רוב המומחים הרפואיים תומכים בפתיחה חלקית של בתי הספר**. עם זאת, פרופ' מתיאס סטול, מומחה לזיהומים, מדגיש כי ילדים לרוב אינם מרגישים כי הם חולים ועל כן הידבקותם מסוכנת בעבור סביבתם אף יותר.^[17]

ג. בניגוד לדעת מכון קוך ולהחלטות הממשלה בנושא, האקדמיה הלאומית למדע "לאופולינה" פרסמה בימים האחרונים קריאה המעודדת להחזיר **ללימודים דווקא את הילדים הצעירים בכיתות א-ג'**, משום שהלימודים מהבית אינם מותאמים כלל בעבורם והם תלויים בגיל זה בתמיכת המורים באופן משמעותי יותר.^[16]

ספרד

1. בספרד טרם הוגדרה אסטרטגיית יציאה מסודרת, לכן גם בתחום החינוך אין עדיין תוכנית ברורה. עדכנית ל 21-באפריל, מוסדות החינוך נותרו סגורים. יועצים לממשלה **תומכים בפתיחת בתי הספר בספטמבר**, אך הפתיחה מותנית בקצב התפשטות המגפה.

2. על פי הצעתם, החזרה ללימודים תכלול את התנאים הבאים:

א. עטיית **מסכות** על ידי התלמידים והמורים.

ב. שמירה על **מרחק** בין התלמידים.

ג. למידה **בקבוצות של שלושה-ארבעה** תלמידים.

ד. שמירה על **היגיינה** ושטיפת ידיים.

3. על פי ההצעה, החזרה למערכות החינוך תתחיל בהחזרת **התיכונים** ותכלול גם שיעורים וירטואליים ומערכת שעות גמישה כדי לאפשר שמירה על הריחוק.

4. היועצים אינם רואים דחיפות בחזרה ללימודים השנה, וסבורים שעדיף להמתין עם החזרה עד שנת הלימודים שתחל בספטמבר. נוסף על כך, הם מסבירים שבשלב זה אין אפשרות לחזור ללימודים כי לא ניתן לשמור על מרחק של מטר וחצי בין תלמיד לתלמיד.^[18]

5. בנוגע לשנת הלימודים הנוכחית, שככל הנראה לא תחודש, משרד החינוך אפשר **לתת לכל התלמידים ציון עובר**. מעבר לזה, הציון עצמו יוחלט על ידי המורים. על פי החלטה זו אף ילד לא יישאר כיתה ויצטרך לחזור על שנת הלימודים.^[19] עם זאת, רק חלק מהאזורים בספרד מסכימים לממש תוכנית זו.^[20]

צרפת

1. סדר החזרה ללימודים בצרפת טרם נקבע סופית, אך הדבר ככל הנראה ייעשה בכפוף למספר שיקולים^[21,22]:

א. **שכבת הגיל** - בתי הספר היסודיים יחזרו לפעילות לפני התלמידים הבוגרים יותר, בטענה כי הם נפגעים יותר מהסגר. האוניברסיטאות לא ישובו לפעילות סדירה עד שנת הלימודים הבאה.

ב. **פוטנציאל הנשירה מהלימודים** - בתי הספר המקצועיים, אשר בהם שיעור נשירה גבוה, ישובו ללימודים לפני בתי ספר שבהם אין סיכון גבוה לנשירת תלמידים.

ג. **חומרת התפשטות הנגיף** בכל אזור גאוגרפי.

ד. ייתכן שתינתן קדימות לתלמידים **בעלי צרכים מיוחדים**.

ה. ייתכן שתינתן קדימות **לילדיהם של עובדים החיוניים להנעת המשק**. זאת, נוסף על ילדיהם של עובדים רפואיים חיוניים אשר המשיכו ללמוד בבתי הספר גם במהלך הסגר.

ו. **אוכלוסיות בסיכון לא ישובו** לבתי הספר - הן תלמידים והן מורים.

ז. ייתכן שהורים החוששים מהשבת ילדיהם לבתי הספר **יורשו להשאירם בבית**, על אף חוק חובת החינוך.

2. **הגבלות על החוזרים ללימודים** - בימים אלה מתקיימים דיונים ממשלתיים בנוגע להגבלות אשר יחולו על החוזרים ללימודים. הדיונים כוללים גם את איגודי המורים, איגודי ההורים ומומחי בריאות, והתקנות צפויות להתפרסם לקראת סוף אפריל. בין ההגבלות הנבחנות:

א. אפשרויות שונות למניעת צפיפות בכיתות, ביניהן:^[21,23,25]

1) הפחתת מספר שעות הלימוד ופיזורן לאורך שעות היום.

2) ריבוי שעות הפעילות הספורטיבית בבית הספר.

3) המשך שימוש חלקי בלמידה המקוונת.

4) החזרה של מחצית הכיתה בלבד, בכפוף לתיעדוף שייקבע.

5) שימוש בחללים נוספים בבית הספר מלבד הכיתות.

ב. **ציוד מיגון** - ייתכן שהמורים והתלמידים יחויבו לעטות מסכה. נבחנות אפשרויות שונות בנוגע לילדים קטנים, אשר קשה להם להקפיד שימוש במסכה באופן קבוע^[21].

ג. **חיטוי** - בתי הספר יחויבו באספקה קבועה של סבון. נוסף על כך, סביר כי החובה על חיטוי משטחים פעמיים ביום, החלה על בתי הספר הפועלים גם במהלך הסגר, תחול גם על בתי הספר הנוספים שייפתחו^[21,24].

ד. **צמצום הצוות** - בתי הספר הפועלים גם במהלך הסגר הונחו לצמצם את צוות המורים ככל האפשר ולהעדיף הגעה על בסיס התנדבותי. אף כי לא נראתה התייחסות מפורשת לכך, סביר כי בתי הספר שייפתחו מחדש יונחו ברוח זו^[24].

3. **תגובה ציבורית** - נראה כי קיים חשש בציבור בנוגע לפתיחה מחדש של מערכת החינוך ב 11-במאי, הן בקרב ארגוני המורים והן בקרב ההורים, והם קוראים לבטלה^[21,26].

1. משרד החינוך הרוסי מסר (17 באפריל) כי יותר מאלפיים סוגים של חומרים ותוכני חינוך) כגון ספרי לימוד (ב 14-נושאים יועלו ברבעון האחרון של שנת הלימודים **לפלטפורמה הדיגיטלית החדשה**, "בית הספר שלי אונליין", של **משרד החינוך הרוסי**. הפלטפורמה נועדה לתמוך במורים מכל שכבות הגיל בבתי הספר המלמדים כעת במתכונת של **לימוד מרחוק**.
2. גם במחוז אלטאי, האקדמיה הרוסית לכלכלה לאומית ולשירות הציבור פרסמה (15 באפריל) כי יתחילו בפרויקט שמטרתו לתמוך במערכת החינוך האזורית באמצעות טכנולוגיות חינוך אשר יסייעו לתלמידים ללמוד מהבית.
3. משרד החינוך מסר(20 באפריל) כי 23 בתי ספר בקמצ'טקה **מתכוננים לחזור לחינוך פרונטלי רגיל בבתי הספר בעתיד הקרוב**. לדברי רשויות האזור, מוסדות חינוך אלה ממוקמים באזורים מרוחקים אשר בהם אין התפשטות נרחבת של נגיף הקורונה.

איטליה

1. מערכת החינוך באיטליה מושבתת החל מ 4-במרס.
2. אף שממשלת איטליה הודיעה על **חזרה הדרגתית לשגרה מ-4 במאי, טרם התקבלה החלטה סופית בנוגע למועד הפתיחה מחדש של מערכת החינוך**. ככל הנראה, היא לא תיפתח לפני תחילת **שנת הלימודים הבאה בספטמבר**^[31]. ראש עיריית רומא טוענת כי יש לפתוח את מערכת החינוך החל **מיולי**, אך לא נראה שדעתה תתקבל.^[32]
3. משרד החינוך הקים ועדה שתפקידה להציע רעיונות לשיפור מערכת החינוך, ובמסגרת זאת לגבש **אסטרטגיה לאופן החזרה ללימודים**^[33]. טרם התקבלו

החלטות בנושא, אך ככל הנראה **התלמידים והמורים יחויבו לעטות מסכות וכפפות**.^[34]

4. תגובת הציבור:

1. נשמעת **ביקורת** ציבורית על הממשלה אשר אינה מציגה אסטרטגיה ממשית לפתיחה מחדש של מערכת החינוך, אשר לטענת המבקרים היא **תנאי הכרחי להנעת הכלכלה**.^[35]

2. נשמעת ביקורת על כך שהממשלה אינה **מסייעת לבתי ספר פרטיים** הקרובים לפשיטת רגל עקב השבתתם.^[36]

דנמרק

1. בתי הספר בדנמרק נסגרו ב-13 במרס, וכחלק מתוכנית היציאה של המדינה **החלה פתיחה מחודשת שלהם** - פתיחה של הגנים ובתי הספר **היסודיים עד כיתות ה' החלה ב-15 באפריל**. עם זאת, המדינה מאפשרת לילדים להישאר בבתיים אם אחד מבני משפחתם נמצא בסיכון, על פי שיקול ההורים. חלק מבתי הספר היסודיים נפתחו ב-20 באפריל בלבד, מאחר שלא הספיקו להכין את מוסד הלימודים על פי כללי משרד הבריאות^[37]. **שאר בתי הספר צפויים להיפתח ב-10 במאי, ועד אז ימשיכו בהעברת שיעורים מקוונים**.^[38,40,42]

2. פתיחת בתי הספר מחדש תלויה ביכולת המוסד לעמוד בהנחיות הבאות^[39,41]:

א. על רוב הלימודים **להתקיים בחוץ**.

ב. יש לאפשר **מרחק של שני מטרים** בין השולחנות בכיתות.

ג. **על המורים לנסות לשמור מרחק** של שני מטרים מהתלמידים, אך מותר להם גם להתקרב יותר במקרה הצורך (למשל בעת עזרה לתלמידים).

ד. מספר התלמידים היכולים לשהות בכיתה אינו מוגדר. תנאי זה תלוי בגודל הכיתה וביכולת לשמור על מרחק של שני מטרים בין תלמיד לתלמיד.

ה. על התלמידים ללמוד באותה הכיתה במהלך היום ולא לעבור בין כיתות, פרט לשיעורים כמו כימיה או ביולוגיה שבהם המעבר הכרחי.

ו. על מורים המלמדים בכיתות שונות **לשטוף ידיים במעבר בין כיתה לכיתה.**

ז. לא יינתנו בדיקות קורונה למורים באופן מיוחד.

ח. אם אחד השוהים במוסד הלימודים מפתח תסמינים, עליו לחזור לביתו ולשהות שם 48 שעות נוספות לאחר היעלמות התסמינים. אם מתברר שהוא אכן חולה קורונה, יש לידע את האנשים ששהו בחברתו.

3. הנחיות בנוגע **לצריכת מזון במוסד החינוך:**

א. יש לשטוף ידיים לפני האכילה.

ב. אין לחלוק אוכל.

ג. יש להגיש את המזון ארוח.

ד. יש לשמור על מרחק בעת האכילה.

4. הנחיות בנוגע **למקרים שבהם יש לשטוף ידיים:**

א. בעת הכניסה לבית הספר.

ב. לאחר השימוש בשירותים.

ג. לפני אכילה.

ד. לאחר שיעול או קינוח האף.

ה. במעבר מהחצר אל תוך המבנה.

ו. במעבר בין כיתות.

5. ההנחיות הנוספות **אינן כוללות דרישה מיוחדת ללבישת ציוד מגן**. עם זאת, במהלך ההפסקה על הילדים לשחק בקבוצות קבועות של שלושה-חמישה ילדים בחצר. כמו כן, יש לנקות משטחים שונים בבית הספר לפחות פעמיים ביום. הפגישות של צוות המורים צריכות להיערך בצורה וירטואלית או בשטח פתוח.
6. על אף ההקלה שבחזרה ללימודים בעבור ההורים, הורים רבים חוששים מההחלטה **וטוענים שצעד זה נעשה מוקדם מדי**. בעקבות זאת, נפתחו קבוצות פייסבוק של הורים המוחים על החלטה זו.^[43,44]

יוון

1. ממשלת יוון **החליטה לסגור את מוסדות החינוך שלה בשלב מוקדם** יחסית. כבר ב-5 במרס נסגרו רוב בתי הספר, ועד 10 במרס כל גני הילדים ובתי הספר היו סגורים^[45]. נראה כי ההחלטה התקבלה בשל העלייה במספר הנדבקים ביוון ל-90 באותם ימים^[46].
2. **מאז לומדים התלמידים באמצעות למידה מקוונת מרחוק**, ועל פי נתוני משרד החינוך היווני היא נתפסת **כהצלחה** - רוב הילדים והמורים משתמשים בכיתות הלימוד המקוונות באופן יום-יומי. כמו כן, משרד החינוך משדר בטלוויזיה שיעורים בעבור התלמידים. כחלק ממאמץ זה, חילק משרד החינוך לתלמידים הזקוקים לכך ציוד מחשוב בשווי של כ-20 מיליון אירו^[47].
3. שרת החינוך, ניקי קרמאוס, הודיעה ב-10 באפריל **כי התלמידים לא יחזרו לבתי הספר לפני 10 במאי**^[48]. המומחה האחראי מטעם הממשלה לניהול משבר הקורונה, סוטיריס ציאודראס, הסביר כי אף שבמדינות מסוימות באירופה נפתחים בתי הספר מוקדם יותר, על יוון להיות זהירה יותר. זאת, משום שבשונה

משאר מדינות אירופה, **ביוון באופן מסורתי רוב הקשישים נשארים לגור עם המשפחות** ואינם עוברים לבתי אבות. לכן, הסכנה בלשלוח את הילדים לבתי הספר חמורה יותר ביוון.

4. שרת החינוך הדגישה כי החזרה לבתי הספר תתבצע **בהדרגה**, תוך מתן **עדיפות לתלמידים הבוגרים** הנדרשים להיבחן בבחינות הבגרות^[49].

5. מאחר שטרם החלה החזרה לבתי הספר, לא צוינו הנחיות מפורשות בנוגע להתנהלות בבתי הספר. עם זאת, עלו קווים כלליים:

א. שרת החינוך הדגישה כי בעת החזרה ללימודים **יוגדל המרחק בין התלמידים בכיתה ויוקטן מספר התלמידים בכל כיתה**^[50].

ב. אתר חדשות יווני שיער כי לפני החזרה ללימודים יועברו הקשישים המתגוררים בבתי עם תלמידים למקום דיור שונה, כדי שלא יבואו במגע עם הילדים לאחר חזרתם ללימודים.

ג. דובר מטעם משרד הבריאות היווני ציין כי לאחר שיפתחו ביוון את בתי הספר יהיה צורך לשמור על **כללי היגיינה ומרחק משמעותיים**, כגון ישיבה מרוחקת בכיתה ויציאה של 15 תלמידים להפסקה בכל פעם^[51].

6. **תגובת הציבור** – על פי אתר חדשות יווני, הורים רבים מתוסכלים מכך שבתי הספר מתעכבים בחזרה ללימודים, בשל הקושי שהדבר יוצר בעבור ההורים והמשפחות^[52].

צ'כיה

1. בתי הספר ומוסדות החינוך בצ'כיה, ובהם גם האוניברסיטאות והמוסדות להשכלה גבוהה, **נסגרו כולם ב-11 במרס**^[53]. יום לאחר מכן הכריזה המדינה על מצב חירום. נראה שבתי הספר עברו ללמידה מקוונת מרחוק^[54], אך לא ברור אם המצב דומה באוניברסיטאות.

2. **לעומת זאת, הגנים נותרו פתוחים וללא הגבלה על מספר הילדים בהם.** הילדים חויבו להשתמש במסכות או בכיסויים אחרים על הפה והאף בזמן הפעילות. נוסף על כך, אם מבוטלת פעילות הגן, ההורים זכאים לדמי פיצוי ממשרד הרווחה.^[55]

3. **לצ'כיה מתווה ברור ומדורג לחזרה לשגרה בתחום החינוך - ^[56]החל מ-20 באפריל** מורשות אוניברסיטאות לפעול במתכונת מצומצמת בעבור פעילויות הנחוצות להשלמת לימודי תואר ראשון, שני או דוקטורט. הפעילויות כוללות בעיקר בחינות גמר וקבלה או הגשה של ספרות לימודית, וכוללת את ההנחיות הבאות:

א. השיעורים או הבחינות יתקיימו בקבוצות של עד חמישה אנשים.

ב. יש איסור על הגעה של אנשים הנמצאים בהסגר או מראים תסמינים.

ג. חובה לעטות מסכות ולחטא ידיים בכניסה לחדר.

4. **החל מ-11 במאי תתאפשר נוכחות מצומצמת בבתי הספר העל-יסודיים, הקונסרבטוריונים ובתי הספר הגבוהים, לצורך הכנה לקראת סיום הלימודים ובחינות הגמר.** החל ממועד זה יאפשרו לימודים פרטניים גם בבתי ספר לאמנות ולשפה, ותחודש הפעילות גם בבתי ילדים שבהם יש בית ספר, מוסדות חינוך ואבחון, ובמתקני הייעוץ לבית הספר. צורת ההוראה תוחלט על ידי מנהל בית הספר.

5. **החל מ-25 במאי יחזרו גם בתי הספר היסודיים לפעילות בקבוצות למידה.** ההשתתפות לא תהיה חובה ויימשך הלימוד מרחוק בעבור קבוצות סיכון) מקרב הצוותים החינוכיים, התלמידים ומשפחות התלמידים. חזרה זו כוללת את ההמלצות וההנחיות הבאות:

א. **קבוצה מומלצת היא עד 15 תלמידים**, וניתן יהיה להגדילה בהתאם לתנאים מקומיים.

ב. הרכב הקבוצות לא ישתנה והקשר בין קבוצות שונות יהיה מוגבל.

ג. חל איסור על כינוס קבוצות בית הספר, מועדונים או תחביבים. כמו כן, חל **איסור על קיום שיעורי חינוך גופני**.

ד. פתיחתם של חדרי אוכל ומזנונים במוסדות החינוך מותנית במצב האפידמיולוגי, בתנאים המקומיים ובאפשרות להפריד בין קבוצות באוכל.

ה. **חובה לעטות מסכה בעבודה קבוצתית ומחוץ לכיתה באזורים המשותפים**. מומלץ לעטות אותה גם בשיעור, על פי החלטת המורה.

6. **בחודש יוני יתקיימו המבחנים הסופיים והבגרויות**. גם בתי הספר המקצועיים העל-יסודיים יוכלו ליישם את הכשרתם המעשית בתנאים דומים לקבוצות בית הספר.

7. ככל הנראה התכנון הוא **לשוב להוראה מלאה בספטמבר**.^[57]

שוודיה

1. בעוד מדינות רבות באירופה החליטו לסגור את כל בתי הספר בתחילת-אמצע מרס כדי להאט את התפשטות נגיף הקורונה, **ממשלת שוודיה החליטה לסגור את מערכת החינוך מרמת חטיבת הביניים ומעלה ולהשאיר את בתי הספר היסודיים פתוחים, תחת מגבלות**. עם זאת, נראה כי בשטוקהולם החליטו מספר הנהלות בתי ספר יסודיים באופן עצמאי על סגירה, ללא הנחיה מוגדרת מהמערכת העירונית, לאור חשש הדבקה מילדים אשר שהו במדינות אחרות באירופה.^[58]

2. ב-18 במרס הכריזה שרת החינוך אנה אקסטרום כי **התיכונים, האוניברסיטאות וכל המוסדות להשכלה בעבור מבוגרים ייסגרו ויעברו ללמידה מרחוק**.^[59]

3. **בוטלו מבחני הכניסה למוסדות להשכלה גבוהה**, וכתוצאה מכך נפגעו 70,000 מועמדים והם יצטרכו להיבחן במועד הבא.

4. **הגנים, בתי הספר היסודיים וחיטבות הביניים נותרו פתוחים**, כדי לאפשר להורי הילדים להמשיך לעבוד. עם זאת, ב-30 במרס הודיע משרד החינוך השוודי כי בתי ספר אשר יבחרו לשלוח את התלמידים לבית ולעבור ללמידה מרחוק יוכלו לעשות זאת, בהתאם לדעת מומחה אשר יבדוק את המצב בבית הספר. הממשלה נערכה למציאת פתרונות בעבור ילדי העובדים החיוניים הלומדים בבתי ספר אלה.^[60]

5. התנהלות המוסדות אשר נותרו פתוחים:^[61]

א. **שמירת מרחק** – בבתי הספר היסודיים וחיטבות הביניים, אשר נותרו פתוחים, בוטלו כל האירועים רבי-המשתתפים ושיעורי השחייה. כמו כן, **נעשה מאמץ לשמור על מרחק בין התלמידים** בעת הישיבה בכיתה ובשיעורי הספורט. לדוגמה, בחדר האוכל אין קערות מרכזיות לסלט שמהן ניתן לקחת לצלחת האישית, כפי שהיה בעבר.

ב. **חיטוי והיגיינה** – **בתי הספר עוברים ניקיון שלוש פעמים ביום**. כמו כן, המורים מקפידים כי כל הילדים **ישטפו ידיים** בסיום השיעור ולפני היציאה להפסקה.

ג. **בידוד תלמידים אשר פיתחו תסמינים** – תלמיד אשר פיתח תסמינים מכל סוג שהוא נדרש להישאר בבית. עליו לחזור ללימודים רק לאחר שיעברו **יומיים ללא תסמינים**.

ד. **בחינת ביטול מבחנים ארציים** – הסוכנות הלאומית לחינוך הודיעה כי נשקלת האפשרות לבטל את הבחינות הארציות המתקיימות מדי שנה.

6. תגובת הציבור:

א. נראה כי בתחילת מרס דיווחו בתי הספר על **הורים רבים הפונים אליהם בדאגה בנוגע להתפשטות הנגיף** ברחבי בתי הספר. נראה כי הורים אלה לא היו מרוצים מהחלטת הממשלה.

ב. עולה כי חלק מהמורים של בתי הספר היסודיים וחיטבות הביניים, שנותרו פתוחים, הביעו חשש מהמשך עבודתם בבית הספר ומהגעתם לבית הספר בתחבורה ציבורית.

ג. עם זאת, עולה כי תושבים רבים שמחו על כך שהחלטות הממשלה מאפשרות להם להמשיך לעבוד והביעו אמון בהתנהלות הממשלה.^[62]

פינלנד

1. ההגבלות על מערכת החינוך בפינלנד החלו ב-30 במרס והן צפויות להימשך עד **13 במאי**. הממשלה צפויה להצהיר (3 במאי) על הקלות, ונראה שבשבוע הבא עתידה להתקבל החלטה בנוגע לפתיחה אפשרית של בתי הספר התיכוניים והיסודיים (שלא נותרו פתוחים), בהתאם להמלצות הוועדה הממשלתית שתדון בנושא. כרגע נראה כי החופש הגדול לא יקוצר.^[63,64,65]

2. על פי דברי ראשת הממשלה, **נראה שהממשלה מחכה להבין כיצד מדינות שהחלו בהקלות במערכת החינוך, כגון דנמרק ונורווגיה, מושפעות מהן**.^[63]

3. משרד החינוך מסביר כי **הגנים פתוחים**, בניגוד לבתי הספר, משום שתלמידי הגיל הרך זקוקים לטיפול והשגחה מתמשכים יותר מתלמידי ביה"ס היסודי. בעבור **בתי הספר היסודיים הממשלה ממליצה לעבור ללמידה מרחוק**

במידת האפשר, אך אין הכרח לסגור אותם. עם זאת, רוב בתי הספר היסודיים אינם פועלים כבשגרה, ככל הנראה בגלל ההמלצות. לא נראו הנחיות הנוגעות לחיטוי או מיגון בבתי הספר הפועלים^[66]. המלצות משרד החינוך ליום שאחרי המשבר מתמקדות בטיפול בהשלכות ה**נפשיות** של המשבר על הילדים.^[71]

4. בעבור ילדים שאין להוריהם אפשרות להשגיח עליהם בבית, מתקיימות **קבוצות לימוד קבועות**. מומלץ ללמוד בקבוצות קטנות מהרגיל, אך המגבלה הארצית על התקהלות של מעל עשרה אנשים אינה חלה על קבוצות הלימוד הללו. כמו כן, מתקיימות ארוחות בבית הספר, ובמסגרתן יש הנחיה להימנע ממגע הדוק.

5. במסגרות **החינוך המיוחד** הלימודים ממשיכים להתקיים, אולם הממשלה ממליצה להעבירם ללימוד מרחוק במידת האפשר. בקרב ההורים ישנן תלונות על כך שהשינויים הפתאומיים פוגעים בתחושת היציבות של הילדים ומשפחותיהם^[63,67,68].

6. **התיכונים, האוניברסיטאות וההכשרות המקצועיות עברו ללמידה מרחוק**. ישנם תיכונים השוקלים לאמץ מרכיבים בלמידה המקוונת גם לאחר החזרה לשגרה^[70]. תכנים שאינם יכולים לעבור בצורה דיגיטלית והכרחיים לתלמידים **מאושרים ללמידה במתכונת הרגילה**, תוך התחשבות בבטיחות התלמידים והמורים באמצעות הסדרי חלל והיגיינה. כמו כן, לסטודנטים בשלבים האחרונים של הלימודים תהיה הזדמנות להשלים את התואר.^[66]

7. האוניברסיטאות בפינלנד החליטו **לבטל את בחינות הכניסה למקצועות המדעיים** לשנת הלימודים הבאה, ונבחנות שיטות חלופיות למיון המועמדים.^[69]

נורווגיה

1. ב-12 במרס החלה ממשלת נורווגיה לנקוט צעדים למניעת התפשטות נגיף הקורונה, ביניהם **השבת מערכת החינוך - גני ילדים, בתי ספר ואוניברסיטאות**^[72]. לאחר שהושגה שליטה על התפרצות המגפה, הכריזה (7 באפריל) הממשלה על **חזרה הדרגתית של מערכת החינוך לשגרה**. במסגרת זאת נפתחו (20 באפריל) גני הילדים, וב-27 באפריל ייפתחו בתי הספר היסודיים ויוחזרו פעילויות אחרי שעות הלימודים לכיתות א'-ד'; התיכונים המקצועיים בכיתות י"א-י"ב; ואף האוניברסיטאות ייפתחו חלקית ואליהן יורשו להגיע סטודנטים הנמצאים בשלבי סיום של פרויקטים ותלויים בציד הנמצא באוניברסיטה.^[73]

2. **גני הילדים** -^[78] לפתיחת הגנים המחודשת לוו שלושה כללי מפתח:

א. **חולים אינם מורשים להיכנס לגן** - ילדים וגננות אינם יכולים להגיע אם הם סובלים מתסמיני נשימה קלים או מתחושת מחלה, נמצאים בבידוד או אם היו במגע עם אדם מאובחן בקורונה. אם מופיע קושי בדרכי הנשימה, תתאפשר חזרה לגן רק לאחר יום אחרי שפסקו התסמינים. ילדים וגננות שיש להם תסמינים הנובעים מאלרגיה מוכרת יכולים להגיע. הם יורשו להיכנס גם אם לאחד מבני המשפחה שלהם יש תסמינים, אך אם מדובר בהורה - על מישהו אחר לשמור על הילדים. כמו כן, יש לבודד גננות או ילדים החשים רע ולהחזירם הביתה.

ב. **שמירה על היגיינה** - יש לשטוף את הידיים במקרים הבאים: לפני היציאה מהבית ובחזרה הביתה, כשמגיעים לגן, לאחר קינוח אף או התעטשות, לאחר שימוש בשירותים או החלפת חיתול, לפני ואחרי ארוחה, לאחר שינה, אחרי כניסה מהחצר וכמובן אם הידיים מלוכלכות. נוסף על כך, על הגן להחזיק נייר חד-פעמי לניקוי הידיים ועל הגננות להשתמש בכפפות בעת החלפת חיתול. יש לנקות שירותים וכיורים לפחות פעם ביום, לנקות משטחים כמו

מושב אסלה ברזים וכיורים 2-4 פעמים ביום, לרוקן את האשפה באופן קבוע, לנקות את הסירים לאחר השימוש, לשטוף את שולחן האוכל במים וסבון לאחר השימוש, לנקות ידיות מעקות כיסאות לפחות פעם ביום, לשטוף צעצועים, ציוד ספורט, טאבלטים ומקלדות לפחות פעם ביום, לצמצם את כמות הצעצועים כדי שיהיה קל לנקותם, לשטוף מוצרים מבד ב 60-מעלות צלזיוס ואם הדבר אינו אפשרי יש לפנות אותם, ובאותו אופן לשטוף מצעים.

ג. **הפחתת האינטראקציה בין ילדי הגן** – יש לחלק את הגן לקבוצות: מתחת לגיל שלוש יידרשו הילדים להימצא בקבוצות של שלושה ילדים ומבוגר אחראי. מעל גיל שלוש יידרשו הילדים להימצא בקבוצות של שישה ילדים ומבוגר אחראי. ניתן לשנות את הרכב הקבוצות בכל סוף שבוע. כמו כן, יש לצאת כמה שניתן לשטחים פתוחים ולמנוע צפיפות. מותר לשתי קבוצות קבועות לשחק יחד, אך הדבר אינו מומלץ. אסור לשתף אוכל, יש להגביל שיתוף של חומרי יצירה ואסור לשתף צעצועים בין קבוצות לפני שעברו ניקוי. כמו כן, לעובדים אסור לענוד תכשיטים בעבודה.

3. בקרב חלק מההורים עלתה **התנגדות לפתיחת הגנים**, ולפי סקר שערך ערוץ NKR הנורווגי 24% מההורים לא רצו לשלוח את ילדיהם חזרה לבית הספר ו 13%-אמרו שאינם בטוחים בדעתם.^[74]

4. **בתי הספר היסודיים (כיתות א'-ז')**^[79] - הממשלה מעוניינת לפתוח את בתי הספר בהדרגה ומבקשת מבתי הספר להיות מוכנים לפתיחה בהתראה קצרה. ילדים בסיכון או ילדים שאחד מבני משפחתם בסיכון יורשו שלא לחזור לבית הספר. כך, החל מ 27-באפריל ייפתחו בתי הספר היסודיים בכיתות א'-ד'. זאת, מאחר **שממשלת נורווגיה סבורה כי ילדים וצעירים מידבקים פחות.**^[76]

5. בינתיים יוחזרו כיתות א'-ד' בלבד, במטרה לשמור על מספר תלמידים קטן יחסית בבית הספר ושמירה על ריחוק בין התלמידים. ההיגיון בבחירה בכיתות

א'-ד' הוא שהילדים בכיתות הנמוכות מתקשים בלמידה עצמאית, בניגוד לילדים בכיתות הגבוהות יותר (ה'-ז') שיוכלו ללמוד מרחוק.^[76]

6. פתיחת בתי הספר היסודיים כפופה לאותם שלושה כללי מפתח:

א. **חולים אינם מורשים לבוא** - ההנחיות דומות לגני הילדים.

ב. **שמירה על היגיינה** - אם לא ניתן לשמור על מרחק של שני מטרים יש להשתמש במסכות רפואיות. שאר ההנחיות דומות לגני הילדים.

ג. **הפחתת האינטראקציה בין ילדי בית הספר** - יש לחלק את התלמידים לקבוצות, 15 ילדים בכיתות א'-ד' ו-20 בכיתות ה'-ז', יש לערבב קבוצות באופן מינימלי, ועל התלמידים להשתדל לשמור מרחק של מטרים זה מזה. שתי קבוצות יכולות לעבוד יחד, אך רצוי שהעבודה המשותפת תתנהל בחוץ. אין לשתף חומרי לימוד בין הקבוצות. מותר לשנות הרכב של קבוצות בסוף השבוע. יש להימנע מצפיפות ומומלץ לסמן מרחקים על הרצפה. האכילה תתקיים לפי קבוצות ובכל תחלופה של קבוצה יש לשטוף את השולחנות והכיסאות. על התלמידים להשתדל להימנע משימוש בתחבורה ציבורית. אם בוחרים להשתמש בה, יש להקפיד על מרחק משאר הנוסעים. על המורים לשמור על מרחק של מטר לפחות זה מזה ולנסות לערוך ישיבות בוודאן. מומלץ להימנע מספורט הכולל מגע, וכדאי לבצע שיעורים אלו בסוף היום כדי שהתלמידים יתקלחו בבית. יש להימנע מכלי נשיפה משותפים ולנקות כלי נגינה לאחר השימוש. גם בשיעורי אומנות ובהשאלת ספרים יש לשטוף ידיים ולנקות את הציוד לאחר השימוש.

7. **בתי הספר התיכוניים** -^[73,80] כרגע מסתמן כי אין כוונה לפתוח את התיכונים בקרוב, והתלמידים ימשיכו בלמידה מרחוק. עם זאת, הממשלה הצהירה כי היא שואפת להחזיר את הלימודים לפני חופשת הקיץ.

מ-27 באפריל יוכלו תלמידי תיכונים **מקצועיים** בכיתות י"א ו-י"ב לחזור לבתי הספר.^[77]

8. **כללי ההתנהגות לתיכונים** - יש להשתמש במסכות רפואיות אם לא ניתן לשמור על מרחק של שני מטרים זה מזה. אין בשכבת גיל זו מספר אנשים מוגדר שמותר להיות איתם אבל מומלץ להיות באינטראקציה עם קבוצת אנשים קבועה) גם פה ההמלצה היא ל-20 תלמידים יחד. ניתן לשלב הוראה רגילה עם פלטפורמה דיגיטלית כדי לאפשר שמירת מרחק. מעבר תלמידים בכיתות לא ייעשה אלא בצוות. יש לקבוע הפסקות בזמנים שונים כדי למנוע צפיפות. בספורט יש לשמור על קבוצות אפילו קטנות יותר.

9. **אוניברסיטאות**^[81] - מ-27 באפריל ייפתחו האוניברסיטאות חלקית: סטודנטים הנמצאים בשלבי סיום של פרויקטים ותלויים בצידוד הנמצא באוניברסיטאות יורשו לחזור אליהן.

איסלנד

1. ב-13 במרס הודיעה הממשלה **על סגירת כל בתי הספר מחטיבת ביניים ומעלה מ-16 במרס ולמשך חודש. בהמשך, נדחה מועד הפתיחה ל-14 במאי, במקום 13 באפריל כפי שנקבע תחילה. בתי הספר היסודיים ומסגרות בעלי הצרכים המיוחדים נותרו פתוחים. נוסף על כך, נאסרו התכנסויות של למעלה מ-100 איש. לפי ההנחיות, הלימודים יתקיימו בקבוצות של עד 20 תלמידים בכיתת-אם אחת וללא מעבר לכיתות אחרות או שימוש בחדרי אוכל ציבוריים.**
2. בוטלו טיולים, אירועי הספורט ושיעורי השחייה ונאסרו כינוסים בית-ספריים. שיעורים קבוצתיים (דוגמת שירה ונגינה) נאסרו גם כן. צהרונים נשארו פתוחים אבל הפעילות בהם צומצמה.

3. מערכת ההסעות לבית הספר באזורים כפריים מרוחקים המשיכה לפעול,

עם הנחיה לא להסיע יותר מ-19 נוסעים ברכב (ניתנה הוראה להכפיל את מספר ההסעות כדי להתאים לדרישה). לא ניתנה הנחיה לשמור על מרחק של שני מטרים בהסעה אבל ניתנה הדעת להפריד קבוצות המופרדות בבתי הספר גם בהסעות (הסעה לפי קבוצות גיל במידת האפשר).

4. ב-3 באפריל האריכה הממשלה את איסור ההתכנסות מעל 100 איש והמגבלות על מערכות החינוך בשבועיים נוספים, עד 4 במאי. הובהר בהודעה כי הקלת ההנחיות תתבצע בהדרגה וכי הממשלה עדיין מגבשת את צעדי השחרור.

5. למרות המגבלות המצומצמות יחסית על המרחב הציבורי והשארית בתי הספר יסודיים פתוחים, מתוך אוכלוסייה של חצי מיליון תושבים מאושפזים נכון ל-25 באפריל 13 חולי קורונה, מתוכם שלושה בטיפול נמרץ. 210 חולים מבודדים בביתם ועוד 731 נמצאים בבידוד בשל חשיפה לחולה מאומת. עד כה נפטרו עשרה חולים מקורונה באיסלנד.

מקורות

אוסטריה

1. https://www.bmbwf.gv.at/Themen/schule/beratung/corona/corona_fua.html
2. Uncredited, (April 16, 2020), "Hardly any children in childcare at schools", BVZ: <https://m.bvz.at/burgenland/gesellschaft/coronakrise-weiterhin-kaum-kinder-in-betreuung-an-den-schulen-epidemie-schule-viruserkrankung-oesterreich-coronavirus-corona-auswirkungen-201433408>
3. Karl Ettinger, (March 30, 2020), "Fassmann equips for long home lessons", Wienerzeitung: <https://www.wienerzeitung.at/nachrichten/politik/oesterreich/2056000-Fassmann-ruestet-fuer-langen-Heimunterricht.html>
4. Uncredited, (April 18, 2020), "Coronavirus: For the time being, no postponement of the summer vacation", VOLKSBLATT: <https://volksblatt.at/coronavirus-vorerst-keine-verschiebung-der-sommerferien/>
5. Uncredited, (April 1, 2020), "Fassmann announces school enactment", SALZBURG24: <https://www.salzburg24.at/news/oesterreich/corona-krise-bildungsminister-heinz-fassmann-kuendigt-schul-erlass-an-85677028>
6. Johanna Hager, (April 8, 2020), "Coronavirus: high school graduates from May 4th in school - Matura only in writing from May 25th", KURIER: <https://kurier.at/politik/inland/fassmann-stellt-fahrplan-fuer-maturanten-vor-wie-40000-schueler-zu-ihrer-matura-kommen-sollen/400806512>
7. Melisa Erkurt, (April 20, 2020), "A refuge is missing", TAZ: <https://taz.de/Schuloeffnung-in-Oesterreich!/5676944/>

בריטניה

8. <https://www.gov.uk/government/publications/coronavirus-covid-19-implementing-social-distancing-in-education-and-childcare-settings/coronavirus-covid-19-implementing-social-distancing-in-education-and-childcare-settings>
9. <https://www.gov.uk/government/publications/guidance-to-educational-settings-about-covid-19/guidance-to-educational-settings-about-covid-19>
10. Jen Mills, 20 April, 'Traffic light system' may see hair dressers and clothes shops opening in May, <https://metro.co.uk/2020/04/20/traffic-light-system-may-see-hairdressers-clothes-shops-opening-may-12581177/>
11. Lorraine King, 19 April, Schools 'will reopen in three weeks' under new three-stage lockdown exit plan, <https://www.mirror.co.uk/news/uk-news/children-to-sent-back-school-21890877>

12. Uncredited, (April 19, 2020), "The large overview of the federal states: The schools are now opening again", FOCUS ONLINE:
https://www.focus.de/familie/eltern/schulabschluss-wegen-der-krise-schulen-in-deutschland-oeffnen-schrittweise-ab-dem-20-april-uebersicht-ueber-bundeslaender_id_11704839.html
13. Uncredited, (April 20, 2020), "When does the school open in your state?", BILD:
<https://www.bild.de/news/2020/news/corona-wann-oeffnet-die-schule-in-ihrem-bundesland-69922998.bild.html#fromWall>
14. Uncredited, (April 19, 2020), "When will schools open again? Overview of the plans of the federal states", Deutschlandfunk:
https://www.deutschlandfunk.de/coronavirus-wann-oeffnen-die-schulen-wieder-uebersicht.1939.de.html?drn:news_id=1122080
15. Verena Gonsch, (April 14, 2020), "School in Corona times: Courage to rethink!", NDR: <https://www.ndr.de/nachrichten/info/Kommentar-zu-Schule-in-der-Corona-Krise,coronavirus1398.html>
16. Tanja Banner, (April 19, 2020), " Students start the Corona semester: that's the situation at the Hessian universities ", FR: <https://www.fr.de/panorama/schulen-corona-krise-coronavirus-pandemie-hessen-bayern-nrw-unterricht-lehrer-schulstart-zr-13652133.html>
17. Thorsten Fuchs and Tobias Peter, (April 17, 2020), "Corona and the school opening: The three???", RND: <https://www.rnd.de/politik/corona-und-die-schuloffnung-die-drei-4OAQDQWGNFDA5HDA5GXNWZZ4OQ.html>

18. Beatriz Lucas and Emilio de Benito, 17 April, Government advisors support reopening Spanish schools in September, EL PAIS,
<https://english.elpais.com/society/2020-04-17/government-advisors-support-reopening-spanish-schools-in-september.html>
19. Ana Torres Menagruetz, Ignacio Zafra and Beatriz Lucas, 15 April, Spanish students to get a passing grade due to coronavirus confinement, EL PAIS,
https://english.elpais.com/spanish_news/2020-04-15/spanish-students-to-get-a-passing-grade-due-to-coronavirus-crisis.html
20. Ana Torres Menagruetz and Ignacio Zafra, 17 April, Spain's universal pass plan for students runs into regional rejection, EL PAIS,
https://english.elpais.com/spanish_news/2020-04-16/spains-universal-pass-plan-for-students-runs-into-regional-rejection.html

21. Carriat Julie (16/04/2020), "Les écoles vont rouvrir progressivement à partir du 11 mai : ce que l'on sait, ce que l'on ignore encore", Le Monde.
https://www.lemonde.fr/education/article/2020/04/15/les-questions-posees-par-la-reouverture-des-ecoles-ce-que-l-on-sait-ce-que-l-on-ignore-encore_6036695_1473685.html
22. (19/04/2020), "« Les masques et les tests, voilà notre priorité » : les pistes d'Anne Hidalgo pour déconfiner Paris", Le Monde.
https://www.lemonde.fr/politique/article/2020/04/19/les-masques-et-les-tests-voila-notre-priorite-les-pistes-d-anne-hidalgo-pour-deconfiner-paris_6037077_823448.html
23. (19/04/2020), "Visites en Ehpad, masques, tests... Les principales annonces du gouvernement sur le déconfinement", Le Monde.
https://www.lemonde.fr/societe/article/2020/04/19/visites-en-ehpad-masques-tests-les-principales-annonces-du-gouvernement-sur-le-deconfinement_6037109_3224.html
24. <https://www.education.gouv.fr/sites/default/files/2020-03/t-l-charger-la-lettre-de-jean-michel-blanquer-aux-recteurs-consignes-pour-l-ensemble-des-services-acad-miques---15-mars-2020-pdf--52053.pdf>
25. (20/04/2020), "Coronavirus : plus de sport dans les écoles lors du déconfinement ?", L'Equipe. <https://www.lequipe.fr/Tous-sports/Actualites/Coronavirus-plus-de-sport-dans-les-ecoles-lors-du-deconfinement/1128629>
26. (20/04/2020), "NPA - Pas de réouverture prématurée des écoles : nos revendications dans l'éducation pour le déconfinement !", NPA. <http://sante-secu-social.npa2009.org/?NPA-Pas-de-reouverture-prematuree-des-ecoles-nos-revendications-dans-l>

27. <https://edu.gov.ru/press/2355/na-cifrovoy-platforme-moya-shkola-v-online-zapuschennoy-ministerstvom-prosvescheniya-vo-vremya-chetvertoy-chetverti-budet-vylozheno-bolee-dvuh-tysyach-materialov-po-14-predmetam/>
28. Uncredited (April 20, 2020) School in distant conditions, Altapress
<https://altapress.ru/obrazovanie/story/shkola-v-usloviyah-distanta-266063>
29. Uncredited (April 20, 2020) 23 schools will open in the regions of Kamchatka with favorable epidemiology, REN <https://ren.tv/news/v-rossii/688398-23-shkoly-otkroiut-v-raionakh-kamchatki-s-blagopriatnoi-epidsituatsiei>
30. https://alt.ranepa.ru/projects/study_at_home/

31. Carlino Andrea (21/04/2020), "Riapertura scuole, non si può solo rimandare. Serve un vero piano". La Tecnica della Scuola.
<https://www.tecnicadellascuola.it/riapertura-scuole-non-si-puo-solo-rimandare-serve-un-vero-piano>
32. Scalia Claudia (21/04/2020), "Riaprire la scuola prima di settembre, la proposta di Virginia Raggi e la critica del PD", Scuola im Forma.
<https://www.scuolainforma.it/2020/04/21/riaprire-la-scuola-prima-di-settembre-la-proposta-di-virginia-raggi-e-la-critica-del-pd.html>
33. (21/04/2020), "Coronavirus, ecco il comitato di esperti per il rilancio della scuola. Bianchi presidente", La Tecnica della Scuola.
<https://www.tecnicadellascuola.it/coronavirus-ecco-la-task-force-ministeriale-per-il-rilancio-della-scuola-bianchi-presidente>
34. Giuliani Alessandro (21/04/2020), "A scuola con mascherine e guanti, la ministra Bonetti: sarà necessario. Le aziende già pronte", La Tecnica della Scuola.
<https://www.tecnicadellascuola.it/a-scuola-con-mascherine-e-guanti-la-ministra-bonetti-sara-necessario-le-aziende-gia-pronte>
35. Carlino Andrea (21/04/2020), "Riapertura scuole, non si può solo rimandare. Serve un vero piano". La Tecnica della Scuola.
<https://www.tecnicadellascuola.it/riapertura-scuole-non-si-puo-solo-rimandare-serve-un-vero-piano>
36. (17/04/2020), "Coronavirus, scuole paritarie a rischio bancarotta: una su tre non riaprirà", TGCOM24. https://www.tgcom24.mediaset.it/cronaca/coronavirus-rischio-bancarotta-delle-scuole-paritarie-1-su-3-non-riaprir_17361039-202002a.shtml

37. 15 April, Denmark begins reopening schools after month-long closure, i24news, <https://www.i24news.tv/en/news/international/europe/1586956098-denmark-begins-reopening-schools-after-month-long-closure>
38. <https://politi.dk/coronavirus-i-danmark/seneste-nyt-fra-myndighederne/foersteptrin-i-kontrolleret-genaabning-af-det-danske-samfund>
39. <https://www.uvm.dk/aktuelt/i-fokus/information-til-uddannelsesinstitutioner-om-coronavirus-covid-19/spoergsmaal-og-svar/genaabning>
40. 15 April, Coronavirus: Denmark lets young children return to school, BBC, <https://www.bbc.com/news/world-europe-52291326>
41. 13 April, How schools and day care centres in Denmark are gearing up for reopening, the local, <https://www.thelocal.dk/20200413/schools-and-day-care-centres-gear-up-for-staggered-and-restricted-reopening>

42. 17 April, Danish children back in class as countries plan to reopen schools, their news, <https://theirworld.org/news/denmark-back-to-school-how-countries-plan-to-reopen-classes-coronavirus>
43. Patrick Kingsley, 17 April, In Denmark the Rarest of Sights: Classrooms Full of Students, the new York times, <https://www.nytimes.com/2020/04/17/world/europe/denmark-schools-coronavirus.html>
44. STEVE INSKEEP, 15 April, Denmark Reopens Some Schools But Not Everyone Is Pleased, npr, <https://www.npr.org/2020/04/15/834746398/denmark-reopens-some-schools-but-not-everyone-is-pleased>

]]]]

45. Gerd Höhler, (April 22, 2020), "the hour of Sotiris Tsiodras", ZEIT: <https://www.zeit.de/politik/ausland/2020-04/coronavirus-griechenland-sotiris-tsiodras-kyriakos-mitsotakis-krisenmanagement/komplettansicht>
46. Helena Smith, (March 5, 2020), "Coronavirus: Greece shuts schools as WHO warns about local transmission", The Guardian: <https://www.theguardian.com/world/2020/mar/05/iran-to-restrict-travel-between-cities-as-3500-catch-coronavirus>
47. Uncredited, (April 13, 2020), "One month of distance education: 95,692 digital class teachers, 643,871 student entries daily ", iefimerida: <https://www.iefimerida.gr/ellada/enas-minas-ex-apostaseos-ekpaideysis-sta-sholeia>
48. Uncredited, (April 10, 2020), " Schools are closed until May 10", iefimerida: <https://www.iefimerida.gr/ellada/kleista-sholeia-eos-10-maioy-apagoreysi-leitoyrgia>
49. Uncredited, (April 22, 2020), ""Write and erase" scripts for opening schools in Greece", cyprustimes: <https://cyprustimes.com/grafoy-n-kai-svinoy-n-senaria-gia-anoigma-scholeion-stin-ellada/>
50. Uncredited, (April 16, 2020), "The plan of the Ministry of Education", Tanea: <https://www.tanea.gr/2020/04/16/greece/korona-ios-ola-ta-senaria-gia-anoigmaton-sxoleion/>
51. Uncredited, (April 15, 2020), "S. Tsiodras for opening schools: The peculiarity of Greece and the movements of other countries", Alfavita: <https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/319131-s-tsiodras-gia-anoigma-sholeion-i-idiaterotita-tis-elladas-kai-oi-kiniseis-ton>
52. Uncredited, (April 20, 2020), " When schools open: New data for May ", leidiseis: <https://www.leadiseis.gr/ellada/item/41826-pote-anoigoun-ta-sxoleia-ta-nea-dedomena-gia-ton-maio>

צ'כיה

53. Úřad vlády, (22.04.2020), Uvolňování opatření proti COVID-19 v členských zemích EU, <https://www.euroskop.cz/9003/34833/clanek/uvolnovani-opatreni-proti-covid-19-v-clenskych-zemich-eu/&prev=search>
54. msmt, (), MŠMT PŘIPRAVILO NOVÝ WEB PRO PODPORU VZDĚLÁVÁNÍ NA DÁLKU, <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-pripravilo-novy-web-pro-podporu-vzdelavani-na-dalku>
55. msmt, (), NEJČASTĚJŠÍ DOTAZY K AKTUÁLNÍM OPATŘENÍM KE KORONAVIRU, <http://www.msmt.cz/faq-nejcastejsi-dotazy-k-aktualnim-opatrenim-ke-koronaviru>
56. msmt, HARMONOGRAM UVOLŇOVÁNÍ OPATŘENÍ V OBLASTI ŠKOLSTVÍ, <http://www.msmt.cz/harmonogram-uvolnovani-opatreni-v-oblasti-skolstvi>
57. Úřad vlády, (22.04.2020), Uvolňování opatření proti COVID-19 v členských zemích EU, <https://www.euroskop.cz/9003/34833/clanek/uvolnovani-opatreni-proti-covid-19-v-clenskych-zemich-eu/&prev=search>

שוודיה

58. Ulla Engberg, (March 6, 2020), "Coronavirus concerns lead to some Stockholm schools closing Friday", Sverigesradio: <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2054&artikel=7422786>
59. Dave Russell, (March 19, 2020), "Teachers prepare for challenges of distance learning", Sverigesradio: <https://sverigesradio.se/artikel/7433075>
60. <https://www.government.se/articles/2020/03/the-governments-work-in-the-area-of-education-in-response-to-the-coronavirus/>
61. Christian Stichler, (April 2, 2020), "Sweden's special path is slowly coming to an end", ZEIT: <https://www.zeit.de/politik/ausland/2020-04/covid-19-schweden-schule-alltag-massnahmen>
62. Holly Ellyatt, (March 30, 2020), "No lockdown here: Sweden defends its more relaxed coronavirus strategy", CNBC: <https://www.cnbc.com/2020/03/30/sweden-coronavirus-approach-is-very-different-from-the-rest-of-europe.html>
63. ;Folkhälsomyndigheten, (March 17, 2020), <https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2020/mars/larosaten-och-gymnasieskolor-uppmanas-nu-att-bedriva-distansundervisning/>
64. Jaqueline Balcer Bednarska, (March 13, 2020), <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/hogskoleprovet-3>
65. ;Hannah Frejdeman, (March 17, 2020), <https://www.svd.se/presstraff-i-dag-med-utbildningsministern>

66. skolverket, (March 23, 2020), <https://www.skolverket.se/om-oss/press/pressmeddelanden/pressmeddelanden/2020-03-23-varens-nationella-prov-stalls-in>

פינלנד

63. Konttinen Matti (22/04/2020), "Opetusministeri Andersson: Toivon, että koronarajoituksia aletaan purkaa ensimmäisenä kouluista", YLE. <https://yle.fi/uutiset/3-11314745>
64. Nironen Saija (22/04/2020), "Takana rankka kevät, edessä työläs syksy: etäopetuksessa syntyneet tasoerot kirittävä kouluissa umpeen – Opetusministeri patistaa selvittämään tuen tarpeen", YLE. <https://yle.fi/uutiset/3-11317350>
65. https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/10616/hallitus-paivitti-suomen-koronavirusstrategiaa-rajoitustoimia-mahdollista-purkaa-asteittain-ja-hallitusti
66. <https://valtioneuvosto.fi/tietoa-koronaviruksesta/usein-kysytyt-kysymykset#ukkosio-2>
67. <https://minedu.fi/koronavirus-ja-varautuminen>
68. Marttinen Vesa (06/04/2020), "Koulunkäyntiavustajia siirretään nyt kovaa vauhtia muihin töihin – erityislasten jo valmiiksi vaikea asema vaarassa heikentyä entisestään", YLE. <https://yle.fi/uutiset/3-11291121>
69. Kangasvieri Fanni (18/04/2020) "Pääsykokeiden korvaus todistusvalinnalla on monen painajainen – opiskelija: "Miksi yliopistot eivät pystyisi järjestämään etäkokeita kuten AMK?", YLE. <https://yle.fi/uutiset/3-11308173>
70. Kosonen Petri (22/04/2020), "Tuliko etäopetus jäädäkseen? Jatkamista osittain myös normaaliaikana mietitään – Opetusneuvos: koulut voisivat täydentää toistensa ainevalikoimaa", YLE. <https://yle.fi/uutiset/3-11315812>
71. "Researchers' views on the effects of the corona epidemic and the measures needed". <https://minedu.fi/documents/1410845/4996910/Researchers%E2%80%99%20views%20on%20the%20effects%20of%20the%20corona%20epidemic%20and%20the%20measures%20needed.pdf/616073fd-2268-7a72-ff59-c69791a3d495>

נורווגיה

72. <https://www.helsedirektoratet.no/nyheter/helsedirektoratet-har-vedtatt-omfattende-tiltak-for-a-hindre-spredning-av-covid-19>
73. Nina Berglund (7/4/2020), "Norway cleared to gradually reopen", newsinenglish. <https://www.newsinenglish.no/2020/04/07/norway-cleared-to-gradually-reopen/>

74. The local Norway (20/4/2020), Norway begins reopening pre-schools after month-long closure. <https://www.thelocal.no/20200420/norway-begins-reopening-nursery-schools-after-month-long-closure>
75. <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/covid-19-smittevern-i-barnehager/sjekklister-for-smittevern-i-barnehager>
76. <https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/questions-and-answers-at-the-press-conference-for-children/id2697614/>
77. <https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/norway-to-lift-covid-19-restrictions-gradually-and-cautiously/id2697060/>
78. <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/covid-19-smittevern-i-barnehager/smitteforebyggende-tiltak/generelt-om-smitteverntiltak>
79. <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/sikkerhet-og-beredskap/informasjon-om-koronaviruset/smittevernveileder/skoletrinn-1-7/smitteforebyggende-tiltak/#syke-personer-skal-ikke-vare-pa-skolen-eller-sfo>
80. <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/sikkerhet-og-beredskap/informasjon-om-koronaviruset/smittevernveileder/ungdomsskolevgo/smitteforebyggende-tiltak/#syke-personer-skal-ikke-vare-pa-skolen>
81. <https://en.uit.no/corona>

איסלנד

82. https://www.samband.is/media/covid-19/Vidmid-um-takmarkanir-a-skola-og-fristundastarfi-vegna-COVID-19_samband.pdf
83. <https://www.covid.is/data>
84. - <https://www.stjornarradid.is/efst-a-baugi/frettir/stok-frett/2020/04/03/Samkomubann-framlengt-til-ad-hefta-utbreidslu-Covid-19/>